

NOSPETSIFIK INTERSTITSINAL PNEVMONIYA RIVOJLANISHIDA INTERLEYKINLAR AHAMIYATI

Maxmatmuradova N. N, Normaxmatov I. Z.

Samarqand Davlat tibbiyot universiteti

Samarqand, O'zbekiston

Kirish. Nospetsifik interstitsinal pnevmoniya rivojlanishida immunologik biomarkerlar ahamiyatini o'rganish dolzarb hisoblanadi.

Tadqiqot maqsadi. Nospetsifik interstitsinal pnevmoniya rivojlanishida interleykinlar ahamiyati.

Tadqiqot materiali va usullari. Bemorlar quyidagi tadqiqot guruhlariga bo'lingan: 1-guruh - Nospetsifik interstitsinal pnevmoniya (NIP) bilan kasallangan bemorlar (140 kishi), 2-guruh - gipertenziya va yurak-qon tomir kasalliklari (30) bo'lgan bemorlar. Nazorat guruhini deyarli sog'lom odamlar (30) tashkil etdi.

Barcha bemorlarni tekshirishda quyidagi usullar qo'llanildi: umumiy klinik, laborator, instrumental, immunologik - IFA usulida qon zardobidagi interleykinlar (IL-1 β , IL-17A) darajasini aniqlash, statistik.

Tadqiqot natijalari. Kasallikning kechishiga ko'ra, bemorlar quyidagicha taqsimlanadi – engil (NIPEK), o'rta (NIPO'K) va og'ir (NIPOK). NIP guruhida kechishi o'rtacha va og'ir shakllari bo'lgan bemorlar ustunlik qildi, ular taxminan bir xil chastotada uchradi (mos ravishda 42,14% va 46,4%).

Yallig'lanish jarayonida NIPda maqsadli hujayralar epiteliy hujayralari, dendritsitlar va makrofaglardir. Odatda, ular IL-1 β , IL-17A, antioksidantlar, leykoproteinaza va sIGA ingibitorlarini yaratishda ishtirok etadilar. Natijada IL-1 β , IL-17A fibroblastlarni faollashtiradi, kollagen ishlab chiqarish ko'payadi va to'qimalar zararlanadi, mahalliy fibrozni keltirib chiqaradi va jarayonning surunkali bo'lishiga yordam beradi.

NIP bilan og'rikan bemorlarda yallig'lanishga oid sitokinlarning IL-1 β parametrlarini ishlab chiqarishda immunokomponent hujayralar kamayishi kuzatiladi. Xususan, periferik qonda NIP bo'lgan bemorlarda IL-1 β sitokinining nazorat guruhiga va gipertenziya va yurak ishemik kasalligiga chalingan bemorlar guruhiga nisbatan sezilarli darajada kamayishi kuzatiladi.

NIP bilan og'rikan bemorlarda yallig'lanishga oid sitokinlarning IL-17A parametrlarini ishlab chiqarishning immunokomponent hujayralarining ko'payishi aniqlandi. Xususan, periferik qonda NIP bo'lgan bemorlarda IL-17A sitokinining nazorat guruhi va gipertenziya va yurak ishemik kasalligi bilan og'rikan bemorlar guruhiga nisbatan sezilarli o'sish kuzatiladi.

Shunday qilib, yallig'lanishga xos sitokinlar konsentratsiyasining o'zgarishi yallig'lanish jarayoni darajasining belgilari sifatida baholash mumkin.

Xulosa. Nospesifik interstitsial pnevmoniyada yallig'lanish reaksiyasining regulyatsiyasi immun hujayralar va yallig'lanishga oid sitokinlar o'rtasidagi murakkab o'zaro ta'sirga bog'liq. Nospesifik interstitsial pnevmoniyada periferik qon oqimining immunokompetent hujayralarining zardobdagi interleykinlar - IL-1 β , IL-17A konsentratsiyasining o'zgarishi shaklida buzilishlar mavjud. Ko'rinib turibdiki, ular o'tkir bosqich oqsillar ishlab chiqarishi, fibrinogen, leykotsitoz ko'rsatkichi va eritrotsitlar cho'kish tezligi parametrlarini bilan bog'liq. Sitokinlar konsentratsiyasidagi o'zgarishlari, kasallik kechishining og'irligidan o'zaro bog'liqligidan dalolat beradi.